

kao Crkve: papâ, biskupâ, Koncila, biskupske sinode.«

Naposljedku, upozorava Calvez, ekonomski je život istodobno i društveni život, a to znači »da se ekonomska zbilja ne može shvatiti kao neki samostojan mehanizam, stran ljudskim odnosima u kojima su osobe zauzete: u krajnjem, kao neljudski mehanizam. Naprotiv, ekonomska zbilja, ljudski društveni život, mjesto je međuljudskih odnosa: tu pregovaramo jedni s drugima, preko svakovrsnih razmjena, preko različitih suradnja. Ima li išta društvenijega od toga? Tu su angažirane osobe. Zbog toga smo i čuli da Crkva o tome govori, i to često i opširno.«

U nastavku Calvez ovu svoju središnju tezu o socijalnom nauku i ekonomiji ovaako razvija: »Crkva, dakle, raspravlja o ekonomskom društvu. To je istina. Ali, što je uopće ekonomija izvan ekonomskog društva? Prisjetimo se onih ekonomista koje smo netom spominjali: Warlasa, Keynesa, Fridmana, a i samoga Marxa, koji je istodobno i ekonomist i filozof. Ako je istina da Crkva ne zalazi u polje ekonomske teorije kojoj su se oni posvetili, ne treba zaboraviti da i ti autori nisu pisali samo o »čistoj ekonomiji« nego i o primijenjenoj ekonomiji i o ekonomskoj politici, miješajući pritom s čisto ekonomskim rasudbama ideje o ekonomskom društvu ili o odnosima ovoga potonjega s političkim društvom te, naposljetku, o »društvenoj osobi« ili o odnosima između osoba i društva. Oni se, dakle, izjašnjavaju često o područjima u kojima je Crkva, sa svoje strane, u isti mah i zauzeta i kompetentna.«

Ponovimo, Calvezovo djelo **Ekonomija, čovjek i društvo**, koje vrlo kompetentno razrađuje i tumači nauk Crkve, s osobitim obzirom na svijet ekonomije, pripada u temeljita i ponajbolja djela među zaista već bogatom literaturom o katoličkom socijalnom nauku.

Vjekoslav Mikecin

John Skitt

TISUĆU POJMOVA IZ GOSPODARENJA OTPADOM.

Zagreb, APO — Agencija za posebni otpad, 1995., 317 str.

Gospodarenje otpadom i istraživanja o tome imaju veliko značenje za zaštitu okoliša i izravno se odnose na upotrebu i ponovno korištenje prirodnih bogatstava, na probleme industrijskih ostataka i na utjecaj skladištenja, skupljanja, razvrstavanja, obrade, prijevoza i odlaganja otpada. Sa stajališta zaštite okoliša, državne granice ne postoje, što uvelike vrijedi i za trgovačke odnose. Stoga, a i zato što su osnovni problemi u gospodarenju otpadom u svim zemljama svijeta slični, iako ne i jednaki, to područje danas poprima međunarodno značenje.

Rezultat toga — smatra autor — kao i svih pripadajućih pretpostavki istraživanja i razvoja, jest nužnost postojanja međunarodnog jezika za to područje. Ovaj je priručnik prvi međunarodni sustavni pokušaj da se — uz stručnu i organizacijsku potporu međunarodne udruge za kruti otpad (ISWA — International Solid Waste Association) — sastavi višejezični pojmovnik u svojevršnom tehnologijskom »makropodručju«. Cilj pojmovnika jest upoznati čitatelje s navedenim pojmovima na pet jezika, ponuditi objašnjena pojmovna na hrvatskom jeziku i omogućiti studentima ili nestručnjacima upoznavanje sa značenjima pojmova u »općoj upotrebi«. Na taj bi način pojmovnik predstavljao prinos razvoju jedinstvenog međunarodnog jezika u gospodarenju otpadom. Koje su strukturalne posebnosti ovog pojmovnika?

Ponajprije treba istaknuti da su odrednice (pojmovi) — u sistematskom dijelu — numerirane i nizane abecedno na engleskom jeziku. Zatim je odrenica prevedena na hrvatski i dano je tumačenje (definicija). Ispod definicije slijede prijevodi pojma na

njemački, španjolski, francuski i talijanski jezik.

Da bi se olakšalo snalaženje i pretraživanje pojmova na hrvatskom jeziku, sistematskom dijelu pojmovnika prethodi abecedni popis hrvatskih pojmova. Ovo pojmovno kazalo (gdje je što) nužno je pomagalo jer omogućuje brzo lociranje hrvatskih prijevoda koji u pojmovniku nisu poredani po hrvatskom abecednom poretku. Na kraju knjige nalaze se kazala pojmova na njemačkom, španjolskom, francuskom i talijanskom jeziku, s rednim brojem objašnjenog pojma.

U pojmovniku nisu sustavno naznačeni generički i partitivni odnosi između pojmova (hijerarhijski odnosi), ali se putem uputnica izraženih simbolom »->« ukazuje na veze između objašnjenog pojma i pojma koji s njim stoji u nekom asocijativnom odnosu. Odnosi i narav veze nisu uvijek izrijekom naznačeni (ponekad se radi o partitivnoj vezi između pojmova, a ponekad o sinonimnoj uporabi). Iako je ovo iznimno korisno pomagalo jer povećava i precizira kontekst mogućih relevantnih upita, treba upozoriti na neke nepotpunosti u sustavu ovih uputnica. Jedan od glavnih propusta odnosi se na jezičnu neujednačenost. Tako se, primjerice, za odrednicu **946 Zone, buffer** daje prijevod **Tamponsko područje** s kojeg se upućuje na **119 Međuzona**, gdje se navodi tumačenje pojma. Međutim, u hrvatskom kazalu za dotični se pojam rabi termin **Međuprostor**, a termin **Međuzona** se ne navodi.

Pojmovnik sadrži i tzv. prilog u kojem je dana opća klasifikacija otpada. Izrazito koristan i pregledno usustavljen ovaj dio pojmovnika iscrpno objašnjava i definira – ili upućuje putem uputnica u sistemski abecedni dio pojmovnika – sve varijante i oblike (sintagme) složenih pojmova. Dodatak stoga predstavlja jedan oblik permutiranih postkoordiniranih pojmova, inače uobičajeno pomagalo u tezaursima.

Konačno, treba istaknuti da je ovo prvi hrvatski prinos terminološkoj i pojmovnoj standardizaciji u ovoj, po važnosti sve istaknutijoj problematici. Njegove sličnosti s tezaursima kao uobičajenim pomagalicama za sadržajnu analizu dokumenata, odnosno označavanje i pretraživanje informacija, nisu slučajne. Možemo se nadati da pojmovnik predstavlja prvi korak u budućoj izradi jednog takvog informacijskog alata.

Tomislav Murati

Vittorio Höhle

FILOZOFIJA EKOLOŠKE KRIZE

Matica hrvatska, Zagreb, 1996., 152. str.

Vittorio Höhle je filozof, rođen 1960. u Milanu. Objavljuje na njemačkom jeziku, a **Filozofija ekološke krize** prvo je njegovo djelo prevedeno na hrvatski jezik. Knjiga sadrži pet poglavlja (zapravo pet predavanja, od ukupno deset, što ih je Höhle održao 1990. u Moskvi) koja se bave filozofskim promišljanjem ekološke krize. U uvodu Höhle pojašnjava zašto se latio te teme: »Jer filozofija ima posla sa istinom, i to ne s ovom ili onom točnošću, već s onom istinom koja se tiče cjeline bitka, a u toj cjelini bitka jedinstveno mjesto pripada čovjeku kao jedinom nama poznatome biću koje može zamijetiti glas zakona ćudoređa. Filozofija ne smije ostati ravnodušna prema svojoj sudbini. ...Dostojanstvo čovjeka sastoji se u tome što je nositelj nečega što ga transcendirira, i stoga je mogući kraj čovjeka stvar koja nipošto ne pogađa jedino njega samoga. Kolektivno samoubojstvo vrste bilo bi toliki zločin protiv apsoluta da bi zasjenilo sve što se do sada dogodilo.« Tim riječima Höhle ukazuje ne samo na mogućnost bavljenja filozofije ekološkom krizom nego na filozofijsku nužnost bavljenja njome.

Kako svladati, nadvladati i prevladati ekološku krizu, ključno je pitanje knjige na koje autor već u Uvodu daje okvirni